

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Lausunto

10.5.2021

21-1371

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

OKM:n lausunto; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta (79/2021 vp)

Yleisötilaisuuksien järjestämisestä on COVID-19 –pandemian leviämisen ehkäisemiseksi rajoitettu erittäin tiukasti. Tartuntatautilain 58 §:n nojalla kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto voi kieltää yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien järjestämisen enintään kuukaudeksi kerrallaan. Säännöksen perusteella aluehallintovirastot ovat tehneet päätöksiä, joilla on asetettu yleisötilaisuuksille tietty enimmäishenkilömäärä ja edellytetty, että turvallisuus voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen antamaa ohjetta. Yleisötilaisuuksien enimmäishenkilömäärä on esimerkiksi keuhkotauon ja keuhkokuumeen 2021 aikana ollut suuressa osaa maata kuusi, jolloin yleisötilaisuuksien järjestäminen ei käytännössä ole lainkaan mahdollista.

OKM:n ja THL:n ohjeessa, jonka noudattaminen on aluehallintovirastojen päätöksissä asetettu yleisötilaisuuksien järjestämisen edellytykseksi, edellytetään, että vähintään kahden metrin turvavälien mahdollisuus henkilöiden ja seurueiden välillä turvataan koko yleisötilaisuuden ajan. Edellytys vähintään kahden metrin turvaväleistä koskee näin ollen yleisötilaisuuksien osalta tällä hetkellä myös sellaisia alueita, joilla ei ole voimassa tartuntatautilain 58 d §:n mukaista määräystä siitä, että asiakkaille ja osallistujille tarkoitetuissa tiloissa on oltava mahdollisuus välttää alle kahden metrin lähikontakti. Turvavälivaatimus rajoittaa monissa tapauksissa yleisötilaisuuksien enimmäismäärää hyvin olennaisesti. Vaikutus vaihtelee huomattavasti tilan tai paikan olosuhteista (istuinten sijoittelu katsomossa jne.) riippuen, mutta mahdollinen yleisömäärä saattaa olla esimerkiksi noin 20 % normaalista.

Yleisötilaisuuksia koskevat rajoitukset ovat merkinneet, että muun muassa taiteen ja kulttuurin sekä urheilun alan yleisötapahtumien järjestäminen on ollut koronapandemian aikana pitkiä aikoja käytännössä mahdotonta. Silloinkin kun tapahtumia on ollut mahdollista järjestää, niitä on jouduttu järjestämään olennaisesti tavanomaista pienemmille

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

91 359 335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

yleisö määrille. Rajoituksilla on siten ollut huomattavat taloudelliset vaikutukset kulttuuri- ja urheilutapahtumia järjestäville tahoille sekä koko sille ekosysteemille, joka tapahtumien järjestämiseen liittyy.

Valtioneuvosto on 20.4.2021 julkaissut muistion suuntaviivoista covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle (ns. exit-strategia). Exit-strategian mukaisesti yleisötilaisuuksia koskeviin rajoituksiin on jo tehty ensimmäisiä lievennyksiä. Sosiaali- ja terveysministeriö on ohjauskirjeellään 23.4.2021 suositellut, että perustason alueilla voidaan sallia enintään 50 henkilön yleisötilaisuudet ja enintään 50 henkilön lohkoihin jakamalla tietyin edellytyksin myös suuremmat tapahtumat. Valtioneuvosto teki 6.5. periaatepäätöksen toimenpidetasojen käytöstä luopumisesta siten, että alueilla siirrytään noudattamaan voimassa olevan hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisia suosituksia kunkin alueen epidemiavaiheen mukaisesti. Hallitus on myös antanut eduskunnalle esityksen, jolla lähikontaktin määritelmää tartuntatautilain 58 d §:ssä muutettaisiin siten, ettei vähintään kahden metrin turvavälivaatimus koskisi enää ulkotiloja.

Tavoiteaikataulun mukaan rajoituksia pyritään edelleen purkamaan asteittain touko-, kesä- ja heinäkuun aikana. Rajoitusten purkamiseen liittyy kuitenkin monia epävarmuustekijöitä, jotka koskevat muun muassa tartuntojen korkeaa lähtötasoa, joka siirtäisi myöhemmäksi purkamisedellytysten syntymistä ylipäättään, rokotteiden odotettua huonompaa saatavuutta ja virusmuunnosten epidemiaa kiihdyttäviä ja rokotteiden tehoa mahdollisesti heikentäviä vaikutuksia. Rajoitusten purkamisen toteuttaminen riippuu epidemiatilanteen kehityksestä, jota ei voida luotettavasti ennustaa pitkälle eteenpäin. Yleisötilaisuuden järjestämishetkellä voimassa olevien rajoitusten sisältöä ei voida näin ollen tietää kovin paljon etukäteen. Näin ollen yleisötilaisuuden järjestämiseen kesä- ja syyskauden 2021 aikana liittyy järjestäjän kannalta huomattava riski siitä, ettei rajoituksia voidakaan purkaa tavoitellussa aikataulussa tai niitä joudutaan uudelleen tiukentamaan ja tilaisuus joudutaan perumaan, siirtämään tai siihen voidaan ottaa suunniteltua vähemmän yleisöä.

Esitetyllä tapahtumatakuulla pyritään vähentämään tätä tapahtuman järjestäjälle aiheutuvaa riskiä. Jos tapahtuman järjestäjä joutuisi kantamaan taloudellisen riskin kokonaan itse, sen olisi monissa tapauksissa järkevää perua tapahtuma varmuuden vuoksi hyvissä ajoin ennen kuin pääosa tapahtuman kustannuksista syntyy ja kun alihankkijoiden ja yhteistyökumppanien kanssa tehtyjä sopimuksia on vielä mahdollista purkaa ilman sanktioita. Tämä todennäköisesti hidastaisi tapahtuma-alan elpymistä vielä senkin jälkeen, kun yleisötilaisuuksia koskevia rajoituksia on päästy lieventämään ja purkamaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tapahtumatakuuta koskevaa esitystä tarpeellisenä ja kannatettavana. Tapahtumatakuun avulla pystytään kuitenkin vastamaan vain osaan tapahtuma-alan tarpeista ja sen rinnalle tarvitaan myös muita tukitoimenpiteitä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on jo aiemmin kohdentanut taiteen ja kulttuurin sekä liikunnan toimialoille useita tukitoimia koronapandemian seurausten lievittämiseksi ja alan toimijoiden auttamiseksi pandemia-ajan yli. Vuoden 2021 II lisätalousarvioesitykseen sisältyy laaja 127,36 miljoonan euron koronatukipaketti taiteen ja kulttuurin alalle sekä 18,5 miljoonaa euroa liikunnan alalle. Tukitoimet on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksen perusteluissa. Muiden hallinnonalojen tukitoimista Valtiokonttorin myöntämä yleinen kustannustuki ja yrittäjien työmarkkinatuki hyödyttävät myös kulttuuri- ja liikunta-alojen yrityksiä ja yrittäjiä. Tavoitteena on, että eri tukitoimet muodostavat kattavan kokonaisuuden, jolla tapahtuma-alan ja luovien alojen toiminnan estymistä ja vaikeutumista kompensoidaan.

